



Polskie
Towarzystwo
Ludoznawcze
Sekcja Metodologiczna

Zaproszenie do ankiety

Etnografia – etnologia – antropologia kulturowa dzisiaj. Cele, zakresy i praktyki badawcze oraz wyzwania na przyszłość

Szanowni Państwo,

w 1980 roku Redakcja „Polskiej Sztuki Ludowej” rozesłała w środowisku etnologicznym ankietę, mającą na celu zdiagnozowanie ówczesnego stanu dyscypliny przechodzącej od ludoznawstwa w etnologię i antropologię kulturową. Zadano w niej trzy pytania: co to jest etnografia (jej miejsce wśród innych dyscyplin, cele, metody)?, jakie miejsce zajmuje w etnografii problematyka badań nad kulturą artystyczną ludu (a zwłaszcza nad sztuką)?, jaka jest przyszłość etnografii? Rok później podsumowano jej wyniki w artykule zatytułowanym *Etnografia – Etnologia – Antropologia Kultury – Ludoznawstwo. Czym są? Dokąd zmierzają?* opublikowanym na łamach tego czasopisma.

W tym roku mija 35 lat od czasu, kiedy mogliśmy zapoznać się z odpowiedziami środowiska antropolożek i antropologów na postawione pytania, które zdawały sprawę z ówczesnej kondycji dyscypliny podążającej stopniowo w stronę etnologii a następnie antropologii kulturowej w geście negacji i odrzucenia zdewaluowanego etnografizmu. Proces przechodzenia rodzimej dyscypliny od „tradycyjnej etnografii” do etnologii w latach 80. XX wieku przeszedł do jej historii jako moment formowania się wyraźnego nurtu etnologicznego postrzeganego nierządkiem w kontekście buntu ówczesnych młodych określanych mianem „młodej polskiej etnologii”.

Pytania te zadane zostały w ważnym momencie dla rodzimej dyscypliny. Był to czas istotnych zmian, których inicjowanie wiązało się z poszukiwaniem teoretycznych inspiracji m.in. we francuskim i rosyjskim strukturalizmie, hermeneutyce, fenomenologii, a także w socjo-regulacyjnej teorii kultury wypracowanej przez poznańskie środowisko kulturoznawców

i etnologów. Na fali przyswajania konceptów i teorii napływających stopniowo z antropologii światowej przy jednoczesnych przeobrażeniach dyscypliny motywowanych lokalną dynamiką zjawisk społeczno-kulturowych dokonywała się stopniowa negacja zarówno pozytywistycznej „tradycyjnej etnografii”, jak i związanej z nią modusu praktykowania dyscypliny

Dziś trudno byłoby w kilku zdaniach przedstawić teoretyczne oblicze „antropologii kulturowej po polsku”. Znajduje się ona bowiem w podobnej sytuacji jak inne dyscypliny humanistyczne i społeczne, dla których współczesny teoretyczny pluralizm, wielość optyk metodologicznych oraz rozległy teren badań to stan „naturalny”. Trudno byłoby także uznać, iż antropologia dziś, na co zwracano jeszcze uwagę w połowie lat 90., zawieszona jest między etnografią i ludoznawstwem z jednej strony, a etnologią i antropologią kulturową z drugiej. Dlatego też proponowana przez Sekcję Metodologiczną Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego ankieta ma odmienny charakter i cel aniżeli ta sprzed ponad trzech dekad. Chcielibyśmy, by odpowiedzi na postawione tym razem pytania stały się swoistym lustrem, w którym odbiją się oblicza współczesnej spluralizowanej antropologii kulturowej w jej wymiarze teoretycznym i metodologicznym.

Jakie cele stawia sobie współczesna etnologia/antropologia kulturowa? Jakie zjawiska interpretujemy i diagnozujemy? W jakim stopniu identyfikujemy się współcześnie z etnografią i ludoznawstwem? Czy są to nazwy dyscyplinowe o wartości zaledwie historycznej, czy też funkcjonują jako określenia wciąż aktualnych, mimo że współcześnie pomyślanych, praktyk badawczych. Warto także uwzględnić idiomatyczny dla dyscypliny jej empiryczny charakter i zapytać o style praktykowania antropologii dzisiaj.

Pytania, jakie stawiamy i wiążące się z nimi zagadnienia nie wyczerpują ważnych problemów, z jakimi boryka się dyscyplina dzisiaj, nie mają także charakteru domykającego. Traktujemy je jako punkt wyjścia do dyskusji na temat zmian i przeobrażeń, a także rysującej się przyszłości dyscypliny w jej wymiarze etnograficznym, etnologicznym i antropologicznym, zakładając, iż odpowiedzi polskiego środowiska antropologicznego pozwolą nam na rozpoznanie i diagnozę tych zagadnień.

Nawiązując do ankiety z początku lat 80. XX wieku umieszczonej na łamach „Polskiej Sztuki Ludowej”, mamy nadzieję, że nasza ankieta, podobnie jak poprzednia, znajdzie szeroki odzew w środowisku oraz stanie się ważnym świadectwem jego teoretycznej i metodologicznej samoświadomości. Dwa z naszych pytań powtarzamy za ankietą sprzed lat, pozostałe dwa uwzględniają współczesną sytuację antropologii w Polsce:

1. Co to jest etnografia/etnologia/antropologia (jej miejsce wśród innych dyscyplin, cele, metody)?
2. Jakie miejsce zajmuje w etnografii/etnologii/antropologii kulturowej problematyka badań nad przeszłością?
3. W jakim stopniu możemy współcześnie mówić o dominujących stylach praktykowania antropologii; czy można by wskazać nurty i orientacje badawcze o charakterze paradygmatycznym?
4. Jakie wyzwania stawia przed dyscypliną przyszłość?

Odpowiedzi na pytania ankietowe oraz Państwa refleksje, uwagi dotyczące współczesnych postaci dyscypliny prosimy przesyłać na adres **ankieta.antropologiczna2016@gmail.com** do **31 grudnia 2016 roku**. Wyniki ankiety oraz teksty jej towarzyszące zostaną opublikowane na łamach czasopisma „Lud”.

Z wyrazami szacunku

Dr Katarzyna Majbroda
Dr hab. Wojciech Piasek